

I

Na ovom mestu, i to nad ovom rečenicom, koja mu je možda bila namenjena, bi primoran da zastane. Može se reći da je, slušajući je kako govori, sastavio ove beleške. Dok je pisao, i dalje je čuo njen glas. Pokazao joj ih je. Nije želela da čita. Pročitala je samo nekoliko odlomaka zato što ju je blago zamolio. „Ko govori?” pitala je. „Ko, dakle, govori?” Činilo joj se da postoji neka greška čije mesto nije uspevala da odredi. „Izbrišite ono što Vam ne izgleda tačno.” Ali ništa nije mogla ni da izbriše. S tugom odbaci sve papire. Imala je utisak da joj, iako ju je uveravao da će joj verovati u svemu, nije dovoljno verovao, onom snagom koja bi istinu učinila prisutnom. „Sada ste od mene otrgli nešto što više nemam i što ni sami nemate.” Nisu li postojale neke reči koje je radije prihvatila? manje odmaknute od onoga što je mislila? Sve joj se, međutim, vrtelo pred očima: bila je izgubila žižu iz koje su

se širili događaji i koja joj je do sada bila tako čvrst oslonac. Reče – možda kako bi nešto sačuvala od zaborava, možda zato što prve reči kazuju sve – da joj se prvi pasus činio najvernijim, pomalo i drugi, posebno pri kraju.

On odluči da nanovo krene odatle. Nije je dobro poznao. Nije mu bila potrebna prisnost da bi mu bića postala bliska. Nije li slučaj taj koji ih je tako blisko povezo dodjeljujući mu upravo tu sobu? U međuvremenu, neki drugi ljudi su u njoj boravili, a ona mu je govorila da ih je, suprotno od onoga što je činila u njegovom slučaju, izbegavala. Njena vlastita soba nalazila se na kraju istog hodnika, malo dalje, na zavijutku zgrade. Mogao je da je primeti dok je bila ispružena na prostranom balkonu i, malo nakon svog dolaska, znacima joj je stavio do znanja da je tu.

Pitao se da li je bila u pravu kada mu je zamerala nedostatak vere. Verovao joj je, nije sumnjao u njene reči. Videti je, čuti je, vezivalo ga je jednim predosećajem o koji nije želeo da se ogлуši. Odakle je, dakle, poticao njegov neuspeh? Zašto je na tako razočaravajući način odbacivala ono što je prethodno rekla? Da li je samu sebe odbacivala? Mislio je da je u nekom trenutku načinio grešku. Suvviše naglo ju je ispitivao. Nije se sećao da ju je propitivao, ali to ga nije opravdavalo; još upornije joj je upućivao pitanja svojim ćutanjem, svojim iščekivanjem i znacima koje joj je odašiljao.

Naterao ju je da previše otvoreno kaže istinu, izravnu, razoružanu, bespovratnu.

Ali zašto mu se obratila? Kada bi počeo da se o tome pita, ne bi više mogao da nastavi. Međutim, to je takođe bilo od suštinskog značaja. Sve dok ne bude našao tačan razlog neće biti siguran da mu je zaista rekla ono za šta sada nije sumnjao da je čuo – takvo uverenje je dugovao njenom prisustvu, šumu reči: vazduh je ovde i dalje govorio. Ali šta će biti kasnije? Nije trebalo da brine o onom kasnije, neće zahtevati jemstvo za neko drugo vreme. Ostaviće joj slobodu. Možda nije želeo da je primora na dodatna poveravanja, možda se njegova tajna želja, baš suprotno, sastojala u tome da je zadrži na tom nagibu. To ga je privlačilo, ali je takođe u njemu izazivalo veliku nelagodnu. Kod sebe je, dakle, otkrivao zadnje misli. Nisu li te zadnje misli, a da to nije znao, narušile ono što je napisao sa toliko samopouzdanja? Govorio je sebi da nisu. Osećao je nejasno razočaranje pomišljajući na poricanje kojim mu se suprotstavljala sa toliko očajanja. Da bude veran, eto šta se od njega tražilo: da drži tu pomalo hladnu ruku koja će ga voditi nesvakidašnjim meandrima do mesta gde će nestati i ostaviti ga samog. Međutim, bilo mu je teško da ne istražuje kome je pripadala ta ruka. Oduvek je bio takav. Na tu ruku je mislio, na onu koja mu je tu ruku pružila, a ne na plan putovanja. Verovatno je u tome bila greška.

Nije mogao sebe da spreči, dok je skupljao listove – a sada ga je ona nadgledala nekim znatiželjnim pogledom – da se ne oseti vezanim za nju tim promašajem. Nije dobro razumeo zašto. Kao da ju je dotakao kroz prazninu, video ju je na trenutak. Kada? Maločas. Video je ko je ona zapravo. To ga nije ohrabrivalo, pre bi se reklo da je stavljalo konačnu tačku na sve. „Neka ti bude, reče sebi, ako ne želiš, ja odustajem.” Odustajao je, ali kroz jedan prisran govor koji, uistinu, nije bio direktno upućen njoj, a još manje njenoj tajni. Ciljao je na nešto drugo što mu je bilo bolje poznato, što je poznavao u tančine i za šta mu se činilo da je sa tim živio u veseloj slobodi. Bi iznenađen kada je otkrio da je to možda bio njen glas. Upravo mu je taj glas bio poveren. Kakva začuđujuća misao! Ponovo uze listove i napisao: „Poveren ti je glas, a ne ono što on govori. Ono što ona govori, tajne koje prikupljaš i transkribuješ da bi im udahnuo vrednost, moraš ih neosetno, uprkos njihovom pokušaju zavodjenja, vratiti tišini koju si najpre crpio iz njih.” Ona ga upita šta je upravo napisao. Bilo je to, međutim, nešto što nije trebalo da čuje/razume, što nije trebalo zajedno da čuju/razumeju.

❖ Krišom ju je gledao. Možda je govorila, ali na njenom licu nije bilo nikakve blagonaklonosti spram onoga što je kazivala, nikakvog pristanka da se govori, jedva živo potvrđivanje, jedva razgovetna patnja.